

บทคัดย่อ

- ชื่อภาคินิพนธ์ : ภูมิหลังของประชากรชาวไทย - พุทธ ในเขตชุมชนชนบท กับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนชนบทกับชุมชนเมือง และชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท ในจังหวัดปัตตานี
- ชื่อผู้เขียน : นายสมาน แดบาดู
- ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาภูมิหลังของประชากรชาวไทย-พุทธในเขตชุมชนชนบท กับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนชนบทกับชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบทและชุมชนเมืองในจังหวัดปัตตานี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน ในทุกหมู่บ้านที่มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธเกินร้อยละ 20 ในทุกตำบลของอำเภอเมือง อำเภอยะหริ่ง อำเภอกอไผ่ อำเภอนงจิกและอำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี เพื่อทราบว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนดังกล่าวเป็นระบบเครือญาติ ระบบอุปถัมภ์ และ/หรือ ระบบฝักฝ่าย ภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังประชากรหรือไม่อย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนชนบทกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท โดยใช้แบบสำรวจในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถิติเชิงพรรณนา คือค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา ปรากฏว่า โครงสร้างทางสังคมในชุมชนชนบทยึดถือระบบเครือญาติเป็นหลัก ระบบอุปถัมภ์เป็นด้านรอง และระบบฝักฝ่ายเป็นด้านเสริม และการมีภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่ส่งผลต่อลักษณะโครงสร้างทางสังคม นอกจากนี้ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในชุมชน เป็นไปตามองศาของการเติบโตเป็นเมือง กล่าวคือ ความเป็นเมืองยิ่งสูงขึ้น ระบบเครือญาติจะมีความสำคัญลดลง ระบบอุปถัมภ์ และระบบฝักฝ่าย จะเข้ามาแทนที่ สำหรับอัตราการพัฒนาก้าวไปเป็นระบบอุปถัมภ์และระบบฝักฝ่ายนั้น จะมีอัตรารวดเร็ว-เฉียบไป

เหตุปัจจัยการยึดถือระบบเครือญาติเป็นหลัก เนื่องจากลักษณะสังคมในชุมชนชนบทเป็นลักษณะสังคมที่เนื้อเดียวกัน ประชาชนชาวไทย-พุทธ เป็นชุมชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ จำเป็นอาศัยเครือญาติเป็นหลัก ลักษณะทางสังคมยังมีความผูกพันกันแบบสังคมดั้งเดิม เคารพผู้อาวุโส ดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และมีการประนีประนอมในสังคมสูง สังคมมีการเคลื่อนไหวน้อย และแนวโน้มคนที่มีการศึกษาสูงและมีรายได้สูงที่ขึ้น จะให้ความสำคัญกับระบบเครือญาติน้อยลง

ข้อเสนอแนะ ความสัมพันธ์ในชุมชนชนบทยึดถือระบบเครือญาติเป็นด้านหลัก เนื่องจากจิตสำนึกของคนไทยในชนบทที่แสดงออกมาในรูป กฎเกณฑ์ ประเพณี หรือพิธีกรรมต่าง ๆ พิธีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ การไปร่วมงานศพญาติ เป็นต้น เป็นรากง่าที่ลึกซึ้ง ควรอนุรักษ์และรักษาไว้ เพื่อเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ โดยผ่านสถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันการวางแผนพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชนบท รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา ในลักษณะ"ประชาสังคม" เพื่อให้ชุมชนมีความพร้อมที่จะปรับตัวในภาวะสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

This basic research examined the background of Thai Buddhists in the rural community and the social structure of the community to compare these characteristics among the rural community, the semi-urban and semi-rural community, and the urban community in Pattani Province. The data were collected from 255 people in all the communities where more than 20 percent of the villagers lived. The geographical area under the study included all the tambons in Yaring, Kokpho, Nongjik and Mae Lan districts in Pattani Province. It was aimed at finding out whether the social structure of individual communities was mainly in the form of the kinship-system, the patron-client system or the factional-system, It also aimed to find out whether these social structures were related to the people's background. Besides, the study compared the social structures of the three Thai Buddhists communities : the rural community, the semi-urban and semi-rural community, and the urban community. The descriptive statistics-percentage and mean-were used to describe the data.

It was found that the social structure of the rural community was mainly in the form of the kinship-system, followed by the patron-client system. The factional-system was just supplementary. It was found that the difference in background of the samples did not affect the social structure. Besides the social structure of the community went in the direction of urbanization. That is, the more urbanization, the less the importance of the

Kinship-system would replace the patron-client and the factional-systems, the progress of which was very rapid.

The reason for the social structure to be in the form of the kinship-system was that the community was located in the same land area. Thai Buddhists were a minority in the area, so it was necessary to depend on relatives. They were closely related as in the traditional society. They respected seniority and led a simple life. Compromise was highly prevalent and the society seemed slightly changed. The fact that people to have higher education and income would lead to the less importance of the kinship-system.

Recommendations

The kinship-system is primarily held out in the rural community. This can be seen in the traditions and customs or rites and rituals, such as pouring water on the elderly's hands to show respect and joining the cremation of the relatives. However, these traditions, customs, rites and rituals should be conserved to be the spiritual center, which can be done through the religious institutions and the education institutions. At the same time, the quality of life of rural people should be raised. The government should encourage rural people to play an important role in social, economic, political and educational development in the form of "community", so that they will be able to adapt themselves to the rapidly changing society.